

İmanı Hayat Kılabilmek: İnancımızı Davranışlarımıza ve Ahlakımıza Yansıtılabilmek^{1*}

1. Konunun Planı

- a. İman
- b. İman ve Salih Amel İlişkisi
- c. Salih Amelin Kazandırdıkları
- d. Salih Amelin Şartları

2. Konunun Açılımı ve İşlenişi

İman ve salih amel kavramları açıklandıktan sonra iman ve salih amel ilişkisi âyet ve hadisler ışığında açıklanmaya çalışılmıştır. Konu, salih amelin dünya ve ahirette insana ve topluma kazandırdıkları anlatılarak, salih amelin kabul edilmesi için gerekli şartlar ifade edilerek sonuçlandırılmıştır.

3. Konunun Özet Sunumu

a. İman: İman Kalp ile tasdik, dil ile ikrar ve organlar ile amel etmeyi ifade eden kavramdır. Kalp ile iman Allah'ın yüceliğini, benzerinin bulunmadığını, kulluğu layık başka varlığın olmadığını, kâinatı ve içindekileri yaratanın O olduğunu tasdik etmek ve kalbe yerleştirmektir. Bu duyguyu Peygamber efendimiz şöyle ifade etmektedir. **“Kim kalbiyle tasdik ederek Allah'tan başka ilâh olmadığına ve Muhammed “in Allah'ın Resûlü olduğuna şehâdet ederse Allah onu cehenneme haram kılar.”** (Buhârî, İlim, 49) Dil ile ikrar ise kalpte bulunan bu güçlü duygunun ifade edilmesidir. Hz. Peygamber dil ile ikrarın önemine dikkat çekerek şöyle buyurmuştur. **“Kim (günde) yüz defa "Lâ ilâhe illâllâhü vahdehü lâ şerîke leh, lehü'l-mülkü ve lehü'l-hamdü ve hüve alâ külli şey'in kadîr." (Allah'tan başka ilâh yoktur, O'nun hiçbir ortağı yoktur, mülk O'nundur ve hamd O'nadır. O'nun her şeye gücü yeter.) derse bu, o kimse için on köleyi azat etme sevabına denktir. Ona yüz iyilik yazılır ve yüz günahı silinir. (Bu söyledikleri) o günün akşamına kadar onun için şeytana karşı koruyucu olur. Bundan daha fazlasını yapan kişiden başka, hiç kimse onun bu yaptığından daha faziletli bir iş yapamaz.”** (Buhârî, Deavât, 64.)

b. İman ve Salih Amel İlişkisi: Kalpteki sağlam imanın göstergesi olan salih amel, Cenâb-ı Mevla'ya ibadet ve taatte bulunmak, Allah'ın yarattığı varlıkların yararına faydalı işler yapmaya denilmektedir. İman etmek salih ameli gerekli kılmaktadır. Çünkü Kur'ân-ı Kerîm'de yüze yakın ayette salih amel, imanla beraber zikredilmektedir.

İman, ibadet ve salih amelin ehemmiyetini bir örnekle açıklamak güzel olacaktır. İman, ibadet ve salih amel bir ağaca benzemektedir. Ağacın kökü iman, dalları ve yaprakları ibadetleri, meyveleri ise davranışlarımızı temsil etmektedir. Âyet-i kerimede de buyrulduğu üzere “Muhakkak ki namaz kötülüklerden uzaklaştırır. (Ankebut 45) İman ve ibadetler, insanı olgunlaştırarak kötülüklerden uzak tutmalı iyilik yapmaya sevk etmelidir. Nasıl ki ağacın kökü ve dalları sağlam olunca meyvesi bol ve güzel oluyorsa iman ve ibadetler salih amele vesile olmalıdır.

¹ Bu vaaz projesi, **Oltu Müftülüğü İlçe Vaizi Muhammed Binici** tarafından hazırlanmıştır.

* **Redaksiyon:** Erzurum Müftülüğü İl İrşad Kurulu

Salih amel, salâh kökünden yapıcı olmak, düzeltmek, barışı tesis etmek manalarına gelirken; zıddı olan ifsad ise yıkıcı olmak, kötüleştirmek ve barışı bozmak manasına gelmektedir. Mümin olan gönüllere salâhın içeriğindeki manalar yakışmaktadır. Kur'ân ıslah ve ifsadın eşit olmadığını şöyle haber vermektedir.

﴿٢٨﴾ أَمْ نَجْعَلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ كَالْمُفْسِدِينَ فِي الْأَرْضِ أَمْ نَجْعَلُ الْمُتَّقِينَ كَالْفُجَّارِ

“Yoksa iman edip dünya ve âhirete yararlı işler yapanları yeryüzünde fesat çıkaranlarla bir mi tutacaktık? Yahut günah işlemekten sakınanları günaha batanlar gibi mi sayacaktık?” (Sâd Suresi – 28)

c. Salih Amelin Kazandırdıkları: Salih amel Allah'a ibadet etmeyi ve güzel ahlaklı olmayı ifade ettiğine göre bu durum en güzel mümine uymaktadır. Doğru davranış, kişinin kendisine, ailesine, akrabalarına, arkadaşlarına ve topluma fayda sağlamaktadır.

Salih amel kişinin hem bu dünya hem de ahirette huzura ermesine sebep olur.

مَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِّنْ ذَكَرٍ أَوْ أُنْثَىٰ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَنُحْيِيَنَّهٗ حَيٰوةً طَيِّبَةً وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَجْرَهُمْ بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٩٧﴾

“Erkek olsun kadın olsun, kim inanmış bir insan olarak dünya ve âhirete yararlı işler yaparsa kesinlikle ona güzel bir hayat yaşatacağız ve böylelerinin ecirlerini de muhakkak surette yapmış olduklarının daha güzeliyle vereceğiz.” (Nahl 97)

İzzet ve şeref isteyen kimselerin güzel sözlü olmalarını ve salih amel işlemelerini Kur'ân haber vermektedir.

مَنْ كَانَ يُرِيدُ الْعِزَّةَ فَلِلَّهِ الْعِزَّةُ جَمِيعًا ۖ إِلَيْهِ يَصْعَدُ الْكَلِمُ الطَّيِّبُ وَالْعَمَلُ الصَّالِحُ يَرْفَعُهُ ۗ وَالَّذِينَ يَمْكُرُونَ السَّيِّئَاتِ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ ۖ وَمَكْرُ أُولَٰئِكَ هُوَ يُبَوِّرُ ﴿١٠﴾

“Kim izzet isterse bilmeli ki izzet tamamıyla Allah'a aittir. Güzel sözler O'na yükselir; rızâsına uygun iş ve davranışları da O yüceltir. Sinsi sinsi kötülük tasarlayanlar için çetin bir azap vardır ve onların tuzakları altüst olur.” (Fâtır Suresi – 10)

İnsan için yapılan işin bitip tükenmemesi, kaybolmaması çok önem arz etmektedir. Bir şeyin devamlı olmasını istemek ve sevmek insanın fitratında var olan bir duygudur. Salih amelin kalıcı olduğunu bizlere âyetlerde Allah Teâlâ haber vermektedir.

﴿٤٦﴾ الْمَالُ وَالْبَنُونَ زِينَةُ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَالْبَاقِيَاتُ الصَّالِحَاتُ خَيْرٌ عِنْدَ رَبِّكَ ثَوَابًا وَخَيْرٌ أَمَلًا

“Servet ve oğullar, dünya hayatının süsüdür; kalıcı olan iyi davranışlar ise rabbinin nezdinde hem sevapça daha hayırlı hem de ümit bağlamaya daha lâyıktır.” (Kehf Suresi – 45)

d. Salih Amelin Şartları: Herhangi bir davranışın Allah indinde bir değer ifade etmesi için İman etmek şarttır. İman varlıklarla yaratıcı arasında bağ kurmayı ifade ederken; inkâr bu bağın kopmasına sebep olmaktadır. Bundan dolayı faydalı iş ancak iman sayesinde salih amel olmaktadır. Bu durum âyet-i kerimede şöyle açıklanmaktadır.

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ إِنَّا لَا نُضِيعُ أَجْرَ مَنْ أَحْسَنَ عَمَلًا ﴿٣٠﴾

“İman edip dünya ve âhiret için yararlı işler yapanlar bilmelidirler ki, biz güzel iş yapanların ecrini asla zâyi etmeyiz.” (Kehf Suresi – 30)

Bir davranışın salih amel olmasının ikinci şartı ise yapılan işlerde Allah rızasını gözetmektir. “Allah, sırf kendi rızası için yapılmayan hiçbir ameli kabul etmeyecektir.” (Nesâî, Cihâd, 24.)

Sonuç olarak iman eden ve Allah’a kul olmaya çalışanların sergiledikleri faydalı işlere salih amel denilmektedir. Salih amel, insanların ve toplumların erdemli olmasına vesile olur.

4. Konu İşlenirken Başvurulabilecek Bazı Ayetler

• إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ لَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٢٧٧﴾

“Şüphe yok ki iman edip dünya ve âhiret için yararlı şeyler yapanlar, namaz kılanlar ve zekât verenlerin rableri katında ecirleri vardır; onlara ne korku vardır ne de üzüleceklerdir.” (Bakara Suresi – 277)

• وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ فِي الْأَرْضِ كَمَا اسْتَخْلَفَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَلَيُمَكِّنَنَّ لَهُمْ دِينَهُمُ الَّذِي ارْتَضَى لَهُمْ وَلَيُبَدِّلَنَّهُمْ مِنْ بَعْدِ خَوْفِهِمْ أَمْنًا ۗ يَعْبُدُونَنِي لَا يُشْرِكُونَ بِي شَيْئًا ۗ وَمَنْ كَفَرَ بَعْدَ ذَلِكَ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ ﴿٥٥﴾

“Allah, içinizden iman edip dünya ve âhiret için yararlı işler yapan kimselere vaad etti ki, kendilerinden öncekilere verdiği gibi onlara da yeryüzünde hâkimiyet verecek, onlar için hoşnutluğuna vesile kıldığı dinlerinin yerleşip yayılmasını sağlayacak, şu andaki korkularını güvenliğe çevirecektir; çünkü onlar bana hiçbir şeyi ortak koşmaksızın kulluk etmektedirler. Bütün bunlardan sonra kim inkâra sapsa yoldan çıkmış kimseler işte bunlardır.” (Nûr Suresi – 55)

• وَمَنْ أَحْسَنُ قَوْلًا مِمَّنْ دَعَا إِلَى اللَّهِ وَعَمِلَ صَالِحًا وَقَالَ إِنَّنِي مِنَ الْمُسْلِمِينَ ﴿٣٣﴾

“Allah’a çağıran, dine ve dünyaya yararlı iş yapan ve “Ben Müslümanlardanım” diyenden daha güzel sözlü kim vardır?” (Fussilet Suresi – 33)

5. Konu İşlenirken Başvurulabilecek Bazı Hadisler

- حَدَّثَنَا أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) وَمُعَاذُ رَدِيفُهُ عَلَى الرَّحْلِ قَالَ: "يَا مُعَاذُ بْنُ جَبَلٍ" قَالَ: لَبَّيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَسَعْدَيْكَ. قَالَ: "يَا مُعَاذُ! قَالَ: "لَبَّيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَسَعْدَيْكَ، ثَلَاثًا." قَالَ: "مَا مِنْ أَحَدٍ يَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ صِدْقًا مِنْ قَلْبِهِ إِلَّا حَرَّمَهُ اللَّهُ عَلَى النَّارِ..."

Enes b. Mâlik anlatıyor: Resûlullah (sav) binitiyile giderken arkasında oturan Muâz'a seslendi: "Yâ Muâz b. Cebel!" Muâz, "Buyur yâ Resûlallah! Emret!" diyerek cevap verdi. Hz. Peygamber tekrar, "Yâ Muâz!" diye seslendi. Muâz, "Buyur yâ Resûlallah! Emret!" dedi. Bu durum üç defa tekrarlandı. Daha sonra Allah Resûlü şöyle buyurdu: "Kim kalbiyle tasdik ederek Allah'tan başka ilâh olmadığına ve Muhammed'in Allah'ın Resûlü olduğuna şehâdet ederse Allah ona cehennemi haram kılar." (Buhârî, İlim, 49)

- عَنْ أَنَسٍ عَنِ النَّبِيِّ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) قَالَ: "ثَلَاثٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ وَجَدَ بِهِنَّ حَلَاوَةَ الْإِيمَانِ، مَنْ كَانَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَحَبَّ إِلَيْهِ مِمَّا سِوَاهُمَا، وَأَنْ يُحِبَّ الْمَرْءَ لَا يُحِبُّهُ إِلَّا لِلَّهِ، وَأَنْ يَكْرَهُ أَنْ يَعُودَ فِي الْكُفْرِ بَعْدَ أَنْ أَنْقَذَهُ اللَّهُ مِنْهُ، كَمَا يَكْرَهُ أَنْ يُقَذَفَ فِي النَّارِ."

Enes (b. Mâlik) tarafından nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: "Şu üç özellik kimde bulunursa o kimse imanın tadını alır: Allah ve Resulünü her şeyden çok sevmek, bir kimseyi yalnızca Allah rızası için sevmek, Allah kendisini kurtardıktan sonra tekrar inkârcılığa dönmekten ateşe atılmaktan kaçındığı gibi kaçınmak." (Müslim, İmân, 67)

- عَنْ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ قَالَ: أَقْبَلْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) مِنْ عَزْوَةِ تَبُوكَ فَلَمَّا رَأَيْتُهُ خَلِيًّا قُلْتُ ﴿لَهُ﴾: يَا رَسُولَ اللَّهِ! أَخْبِرْنِي بِعَمَلٍ يُدْخِلُنِي الْجَنَّةَ. قَالَ: بَخٍ لَقَدْ سَأَلْتَ عَنْ عَظِيمٍ، وَهُوَ يَسِيرٌ عَلَى مَنْ يَسْرَهُ اللَّهُ عَلَيْهِ، تُقِيمُ الصَّلَاةَ الْمَكْتُوبَةَ، وَتُؤَدِّي الزَّكَاةَ الْمَفْرُوضَةَ، وَتَلْقَى اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ لَا تُشْرِكُ بِهِ شَيْئًا..."

Muâz b. Cebel anlatıyor: Allah Resûlü (sav) ile Tebuk Seferi'nden dönüyorduk. Onun yalnız olduğunu görünce, "Yâ Resûlallah! Bana cennete girmemi sağlayacak bir davranış söyler misin?" dedim. Bunun üzerine Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurdu: "Aferin sana! Sen önemli bir konu hakkında soru sordun. Fakat bu, Allah'ın kendisi için kolaylaştırdığı kişiye kolay gelir. Farz namazı kılarırsın, farz olan zekâtı verirsin ve O'na hiçbir şeyi ortak koşmayarak Allah'a kavuşursun..." (İbn Hanbel, V, 237)

6. Yararlanılabilecek Bazı Kaynaklar

- ❖ DİA, “İman” ile İlişkili Maddeler
E-Kaynak: <https://islamansiklopedisi.org.tr/iman/iliskili-maddeler>
- ❖ Hadislerle İslâm, “Allah’a İman Varolmanın Asıl Gayesi” – DİB, Cilt 1 Sayfa 503
E-Kaynak: <https://hadislerleislam.diyaret.gov.tr/sayfa.php?CILT=1&SAYFA=503>
- ❖ Prof. Dr. İbrahim H. Karlı, “İslam'da Allaha İman”, Ankara: DİB Yayınları
E-Kaynak: <https://yayin.diyaret.gov.tr/Product/Detail?productId=3097>
- ❖ Halil Kılıç, “Güzel Ahlak: İmanı Kemale Erdiren Vasıf”, Ankara: DİB Yayınları
E-Kaynak: <https://yayin.diyaret.gov.tr/Category/GetArticles?id=2661+&categoryId=59>

